

Samenwerking organisaties is sleutel tot succes

MIGRANTEN OUDEREN GENIETEN VAN ‘EIGEN’ DAGBESTEDING

TRIJNKE VAN DIJK – *Dagbesteding binnen de ‘eigen’ groep voorziet in een duidelijke behoefte van oudere migranten.*

Dat blijkt uit een verkennend onderzoek van Pharos in Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam. Samenwerking tussen algemene organisaties en zelforganisaties bleek de sleutel tot succes.

Dagbesteding is een voorziening in het kader van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning; zie kader). Binnen de Wmo ligt het accent op participatie, op een actieve rol van burgers. In de praktijk blijkt dat niet iedereen in staat is om aan deze activiteitseis te voldoen. Kwetsbare groepen zoals oudere migranten vallen makkelijk buiten de boot en verdwijnen uit het zicht van de Wmo. Uit eerder onderzoek van Pharos (*Migratie en gezondheid – Feiten en cijfers 2012*) bleek dat oudere migranten onvoldoende worden bereikt met informatie over Wmo-voorzieningen zoals dagbesteding, dat zij hier minder gebruik van maken en dat het aanbod soms onvoldoende aansluit bij hun leefwereld en behoeften. Als vervolg op dit onderzoek organiseerde Pharos een bijeenkomst in januari 2012 met Wmo-ambtenaren uit de vier grote steden (G4: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht). Deze bijeenkomst leverde veel vragen op. Zo bleek het

zicht te ontbreken op bestaande dagbestedingsprojecten voor oudere migranten. Ook was niet bekend of migrantenouderen nog steeds behoefte hadden aan dagbesteding binnen de eigen herkomstgroep (cultuursensitieve dagbesteding). Deze vragen vormden voor Pharos aanleiding om middels een verkennend onderzoek op zoek te gaan naar antwoorden.

LIEFST ONDER ELKAAR

Met als belangrijkste onderzoeksmethoden deskresearch en diepte-interviews hebben we kunnen vaststellen dat oudere migranten het prettig vinden om onder elkaar te zijn. Ze spreken graag hun eigen taal en ondernemen bij voorkeur activiteiten gericht op de cultuur

▲ Oudere migranten vinden het prettig om onder elkaar te zijn.

Kwetsbare groepen vallen makkelijk buiten de boot en verdwijnen uit het zicht

van hun herkomstland. Ons onderzoek wees eveneens uit dat de vier grote steden al een grote verscheidenheid herbergen aan cultuursensitieve dagbesteding. Het betreft voorzieningen die zich vooral richten op ontmoeting en het doorbreken van sociaal isolement. Daarnaast wordt ouderen structuur aangeboden. Een andere belangrijke pijler is het signaleren van (gezondheids)problemen en de toeleiding naar andere vormen van zorg.

De programma's worden in de meeste gevallen ontwikkeld samen met de migrantenouderen en bestaan meestal uit een combinatie van ontmoeting, beweging, voorlichting en gezamenlijke maaltijden.

SUCCEFACTOREN

Ten minste één van de medewerkers van de dagvoorziening moet dezelfde culturele achtergrond hebben als de deelnemers. Deze aansluiting op de culturele achtergrond zien organisaties als een belangrijker succesfactor voor het slagen van cultuurspecifieke dagbesteding. Daarnaast blijkt samenwerking het sleutelwoord. Daarbij gaat het niet alleen om samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties, maar vooral ook met migrantenzelforganisaties (mzo's). Mzo's kennen de verwachtingen, denkbeelden en gewoonten van hun achterban en weten als geen ander hoe ze deze groep

moeten bereiken. Vanuit hun centrale rol binnen de gemeenschap kunnen zij algemene zorg- en welzijnsinstellingen helpen om een cultuursensitief aanbod te ontwikkelen. Mzo's beschouwen de activiteiten die zij aanbieden als een noodzakelijke tussenstap naar de reguliere zorg. Een tussenstap waarvan de noodzakelijkheid vaak door reguliere instellingen onvoldoende wordt erkend, aldus de mzo's.

Aan de andere kant beschikken algemene instellingen op hun beurt over de expertise om gezondheidsproblemen te signaleren. Daarnaast kunnen zij zowel hun netwerk als ervaring benutten bij het aanvragen van subsidies. Een belangrijk aandachtspunt binnen deze samenwerking betreft het tijdig betrekken van mzo's als gelijkwaardige partners bij de opzet en uitvoering van projecten.

Een volgende belangrijke voorwaarde voor succes van dagbestedingsprojecten is laagdrempeligheid. Veel migrantenouderen zijn onbekend met zorg- en welzijnsinstellingen of hebben een negatief beeld van deze organisaties. Een outreachende aanpak, tijd en geduld om vertrouwen op te bouwen zijn daarom essentiële bouwstenen. Bijvoorbeeld door aandacht te schenken aan culturele feesten of het organiseren van een Iftar-maaltijd (het breken van de vasten tijdens de ramadan) voor buurtbewoners. Het verdient aanbeveling om deze of andere activiteiten te organiseren op locaties die vertrouwd zijn.

Ten tijde van het onderzoek bestond in geen van de steden duidelijkheid over de toekomst van cultuurspecifieke dagbesteding. Veel instellingen en organisaties willen de huidige projecten graag continueren. Door-slaggevend is echter dat de financiële middelen toereikend blijven. Gemeenten kunnen bijdragen aan continuering door het oormerken van budget voor kwetsbare groepen.

KWETSBARE GROEPEN BURGERS

Concluderend kunnen we stellen dat de vier grote steden in het kader van de Wmo belangrijke stappen hebben gezet om aandacht voor kwetsbare burgers op de agenda te houden. Hoewel de nadruk binnen de Wmo ligt op participatie en zelfredzaamheid is er in de praktijk ook oog voor kwetsbare groepen burgers die deze verantwoordelijkheid onvoldoende zelfstandig kunnen dragen. Oudere migranten vragen in dit opzicht blijvende aandacht. In alle vier de grote steden zijn perspectiefrijke initiatieven ontwikkeld die voldoen aan de behoefte van ouderen aan dagbesteding binnen de eigen herkomstgroep. Met geormerkte financiering staat niets continuering en verdere groei in de weg. De toekomst zal uitwijzen of er voldoende middelen en draagvlak blijven bestaan voor dit soort cultuursensitieve ouderenprojecten. ●

Trijnke van Dijk voerde onderzoek uit o.b.v. Helena Kosec (senior projectleider bij Pharos). Met haar onderzoeksverslag won zij de Pharos Jong Talent Prijs.

Migranten en de Wmo. Een verkenning naar aanbod, gebruik en toegankelijkheid van informatievoorzieningen, individuele voorzieningen en dagbesteding in de G4 is te vinden op www.pharos.nl.

Oudere migranten spreken graag hun eigen taal en zijn gericht op het herkomstland

DE WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Met de komst van deze wet is de nadruk verschoven van verzorging naar participatie en zelfredzaamheid. Dagbesteding vanuit de Wmo richt zich eveneens op het stimuleren van zelfredzaamheid en het ondersteunen van de participatie van burgers.

GOOD PRACTICE IN ROTTERDAM EN UTRECHT

In Rotterdam biedt de organisatie Humanitas op verschillende locaties dagbesteding aan voor ouderen van verschillende etnische achtergronden. Samen met Stichting Prefuru verzorgt zij twee projecten voor Surinaamse ouderen: Bribi Nanga Blesi en Lobi Nanga Pasensi. De activiteiten zijn gericht op het behoud van zelfstandigheid en het bevorderen van zelfredzaamheid. De dagbesteding wordt georganiseerd voor en door de ouderen zelf. Beide zijn voorbeeldprojecten van samenwerking tussen een algemene zorginstelling (Humanitas) en een zelforganisatie (Prefuru). De deelgemeente Feijenoord heeft de afgelopen jaren dit project gesubsidieerd. Het geld is onder meer aangewend voor de aanschaf van de inrichting: meubilair en kookgerei. Er wordt per jaar bekeken of er opnieuw subsidie gegeven wordt.

Stichting ASHA is een zelforganisatie van Surinaamse Hindostanen in Utrecht. Een van de hoofdactiviteiten van de stichting is een ontmoetingsproject voor Hindostaanse ouderen op donderdagmiddag. Doel is om ouderen bekend te maken met de samenleving en vooral met het voorzieningenaanbod. Zo wordt er voorlichting gegeven over de Wmo en bezoekt men zorginstellingen. Daarnaast wil ASHA bijdragen aan een zinvolle tijdsbesteding en de mogelijkheid bieden tot ontmoeting. Het project startte met subsidie van de gemeente, maar ontvangt nu geen subsidie meer. ASHA ziet zichzelf als een intermediair tussen de 'eigen' groep en reguliere instellingen en partijen.